

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2005
FORFATTER:	Paul Frederiksen
TITEL:	En film inspireret af Rindal.
KORT RESUME:	Filmen "Lunefulde finale" fra 1966. Filmen var lavet af medarbejdere på Jydske Tidende og skulle vække til debat om kunstens vilkår i 1966.

EN FILM "INSPIRERET" AF RINDAL

AF PAUL FREDERIKSEN

ÅRET ER 1966

Vi var journalister, redaktionssekretærer og typografer samlet i den daværende Jydske Tidendes kantine efter endt arbejdstid – måske det halve af natten – for at feste lidt, men først og fremmest for at diskutere denne lagerforvalter Rindal, som ikke ville støtte kunsten. Enige var vi ikke, men vi var et par stykker, der lige ville reagere mod dette meningstyranni. Det gjorde vi på følgende måde:

HISTORIEN

Den 29. januar 2005 var det 40 år siden, Statens Kunstfond uddelte de første penge. Det satte en protestlavine igang anført af lagerforvalter Peter Rindal i Kolding. Om dette står der i Den Store Danske Encyklopædi, Danmarks Nationalleksikon fra 2000: *Rindalisme efter den danske lagerforvalter Peter Rindal f. 1923. Holdning, der går imod statsbevillinger til kunstnere. Rindal, der ikke tidligere havde ytret sig offentligt, tog i 1965 skarpt afstand fra moderne kunst og Statens Kunstfond, der var blevet oprettet året før. Den efterfølgende "rindalisme-debat" drejede sig om, hvorvidt der skulle bruges skatte kroner på støtte til kunstnere, der ikke kunne sælge deres ting, og om den københavnske "kunstklige" skulle pådutte det øvrige land sin kunstmag gennem udplacering*

af statsstøttede værker, der lokalt var uønskede og opfattedes som uforståelige eller ligefrem fup og fidus.

RINDALISME OG DET MODSATTE – FILMENS TEMA

Som vores protest besluttede vi os til at lave en film om folks manglende forstand på moderne kunst. Vi kaldte den "Lunefuld finale", fordi vi syntes, at kunst skulle være ude på marginalerne – ellers var det jo ingen kunst!

Jydske Tidende ved journalist Seier skrev:

En film, som tager sit udspring i Rindalismen og det modsatte, hvis man da kan sige det sådan, er i øjeblikket under optagelse i Kolding. Det er den kendte smalfilmamatør Ejnar Pipenbring, som producerer filmen, der beskæftiger sig med folks manglende forstand på kunst og et til tider deraf følgende snobberi, specielt for moderne kunst. Der optræder en lang række personer i filmen, der endnu ikke har fået navn, og det er en af de medvirkende Paul Frederiksen, som har fået ideen til den.

For at illustrere "Rindalismen" benyttede vi i filmen en kunstmaler, hvis rolle udførtes af overassistent Sv. E. Christensen, kendt fra KU-revyen. I filmen har han fået bestilling på et maleri, men først samme dag, som det skal afleveres, går det op for ham, at han hellere må komme igang med arbejdet. Han starter på opgaven, men måden, hvorpå den

udføres, illustrerer sammen med afsløringen af værket, på hvilken måde snobberiet for moderne kunst kan finde sted.

Af øvrige medvirkende kan bl.a. nævnes Søren Kjær fra Teatergarderoben Absalon, biografdirektør Jens Erik Kris, undertegnede og et større antal venner, kolleger og bekendte, som selvfølgelig optrådte uden honorar, men vi brændte alle for ideen. Men altså: Filmisk skulle Rindalismen have en på hatten! På cellulidstrimlen skulle slaget stå.

DET RIGTIGE MILJØ

På jagt efter lokaliteter til optagelserne var flere steder i byen inde i billedet. Der skulle være miljø, mennesker – ikke for mange, men liv skulle der selvfølgelig være. Det måtte meget gerne være lidt malerisk og pittoresk, nu det bl.a. handlede om en kunstmaler – måske med lidt handlende, måske et værtshus, den slags. Vi kiggede på Låsbygade-/Langelinie kvarteret. Vi kiggede på havnen, men valget faldt altså på det daværende Konsul Graus Gade kvarter, som nu er væk til sorg for nogen, måske til glæde for andre.

Gaden gik fra Hans Ludvigs Vej ned ad bakke mod Zahns Gade og videre til Borgergade og Blæsbjerggade. Øverst var der forbindelse til Vennegade og Villagade. Jeg husker bl.a. en træbro, der førte over en kløft, over nogle baghaver og ind til samme gader. Husene i gaderne var generelt små. De fleste i et par etager og mange med små kviste på. De var kulørte og vel ikke alle lige velholdte, men her var det miljø, vi søgte til filmen. Her var voksne og børn – ikke for mange, men alligevel nok til at skabe den stemning, vi gerne ville have frem. De var så dejlig nys-

Maleren, Sv.E. Christensen på vej hjem fra indkøb.

gerrige efter at se og høre om det, vi gik og lavede. Her var ikke særlig megen gadetrafik, så den generede os ikke.

Så gik vi i gang. Kostumerne, som ikke var særlig mange, leverede Søren Kjær fra sin garderobe Absalon, og de effekter, som skulle bruges, kom samme sted fra. Jeg kan lige så godt med det samme indrømme, at det så absolut var en "lavbudgetfilm". Nå, det hele drejede sig vel om seks-syv kjolesæt med tilhørende høje hatte, en alpehue og en sweater, en gammel kuffert og en meget brugt cykel. En del store cigarer gik af en eller an-

den årsag også ind i konceptet, men dem måtte vi nu selv betale, det samme med det øl, der gik til.

Vi arbejdede og boltrede os i fem-seks formiddage for at få billeder i kassen. På ca. 40 års afstand var vejret den sommer altid fint. Det var sommer med høj sol. Det var en herlig og anderledes bydel at være i. Folk var hjælpsomme og tilpas opmærksomme på, hvad vi dog gik og lavede. De troede måske, det var optagelser til TV, men det var det ikke. Vi fik lov til at filme i deres baghaver, og vi havde mange pudsige episoder med de mennesker, som boede i dette spændende miljø. Jeg husker navnlig en ganske bestemt episode. Vi var i gang med en optagelse foran en meget grøn garage i Vennegade/Villagade-kvarteret, da kunstmaleren Thomas Jørgensen og hans søde kone Agnes dukkede op bag et plankeværk ind til deres have, og selvfølgelig begyndte Thomas straks at give os gode råd. Han havde en vis erfaring fra Sans Souci, hvor han ofte i sine kulisser skabte den atmosfære, som vi netop ønskede os i filmen.

HANDLINGEN

Hovedpersonen, maleren, tullede rundt i kvarteret og snakkede med folk, handlede lidt ind hos købmanden, nød det gode vejr, men begav sig så hjemad med sine poser til sin bolig og sit atelier. På vejen møder han en kjoleklædt mand på vej hjem fra nattesæde. Han er på cykel med en gammel kuffert bagpå. Han vælter, kufferten springer op, og mærkelige ting vælter ud – pyjamas, baller, bøtter osv. De to kommer i snak og hygges sig vel i grunden. Festmanden, som bli-

ver en gennemgående figur i filmen, skal vel nærmest ses som et billede på galskaben i kunsten. Maleren spekulerer lidt på det maleri, han skal aflevere, men kommer ikke rigtig i gang. Det går jo nok.

Andre lokaliteter i filmen var de daværende beton-brobuer over åen ved den gamle saftstation. Det var strengt at løbe op og ned ad dem, men hvad gør man ikke for "kunsten". Så var det alligevel morsommere at opføre en "hyttefadsballet" i kjole og hvidt ud for Th. Petersens Åleeksport i Trindholmsgade. Skørt, men vist nok virksomt. Der var

Maleren møder "festmanden". Der skåles.

Børnene i kvarteret fulgte interesseret med i filmoptagelserne.

også en tur på cykel ud ad en badebro i Rebæk for selvfølgelig at lande i fjordens snavede vand med cykel og det hele. Hvad alle disse "gags" skulle gøre godt for, kan man måske spørge sig selv om i dag, men det skulle altså være sådan, og sjovt var det.

Langt om længe havde vi dog så meget i "kassen", at vi kunne begynde at ane filmen om maleren, der skulle aflevere et bestillingsarbejde den dag, hvor han kommer i tanker om, at det altså er nu, det handler om. Han går trøstigt i gang ved staffeliet og er næsten færdig, da han falder ind i staffeliet,

vælter det hele og sætter sig oven i det færdige, våde maleri. Lidt forskrækket kigger han på makværket, der nu tager sig lidt anderledes ud, end han havde forestillet sig. Han bliver alligevel enig med sig selv om at aflevere det, som det er. Han har jo heller ikke så mange andre muligheder på grund af tidsfristen.

Nu kommer vi så til selve afleveringsfasen, ferniseringen, talerne osv. Ferniseringen blev henlagt til Kolding Seminariums festsal. Mindre kunne ikke gøre det, og det gik da også godt. Vi havde indforskrevet et ame-

rikansk dollargrin med chauffør. Vi skriver trods alt 1966. Den ankom sammen med en Ford – eller var det en Chevrolet – fra 1930-erne med receptionsgæsterne. Alle steg ud i kjole og hvidt. Kun en enkelt elegant dame deltog. Var det mon kønsdiskriminering? Vi var vel omkring en snes mennesker alt i alt, og velkomstdrinken vi fik, var hjemmebryg af værste klasse. Det var jo lige i de år, hvor man lavede alt selv uden megen kritisk sans. Borgmesteren (Søren Kjær) holdt talen for maleren og maleriet og afslørede så værket. Alle måbede, men jublede så og roste i høje toner det, som åbenbares på staffeliet.

Så var vi for så vidt færdige med optagelserne, men manglede klipningen og lydside. Det var for øvrigt ikke det mest uinteressante. Her kunne faktisk “reddes” nogle ting, hvis der var smuttet noget undervejs. Der var jo kun dialog på borgmesterens tale, resten var musik, og til den ende valgte vi en fløjtekoncert af Bach og et mundharmonikanummer af Toot Thielemanns. Det kan lyde lidt bizart, men passende fordelt klædte de to numre de forskellige sekvenser og temposkift fortræffeligt.

Henad vejen blev vi da også misforstået, nogle påstod simpelthen, at vi gik Rindals ærinde, og på en måde forstod vi dem godt, men det var jo bestemt ikke meningen. Den var jo nemlig, at vi ville vække til debat og diskutere kunstens vilkår anno 1966 – et par år før ungdomsrevolutionen. Men meget ligger også i spillestilen og mimikken, og der var vi måske ikke gode nok til at få budskabet frem. Filmen viser nogle “honoratiore”, der falder for et makværk af værste skuffe, men derfor behøver det jo ikke at være den moderne kunst, der er noget i vejen med –

Receptionsgæsterne ankommer.

det kunne jo være beskuerne! Det var den debat, vi gerne ville have frem – og det fik vi!

Filmen fik titlen “LUNEFULD FINALE”, og premieren fandt sted i festsalen på Snerlevvej. Den blev i den følgende tid vist rigtig mange steder i byen og vel også udenbys. Den blev godt modtaget og anmeldt i flere dagblade, fortrinsvis lokale forstås, og de fleste gav udtryk for, at det vel var en “happening”, som det hed dengang, en lidt løssluppen ting, der skulle få folk op af stolene for at diskutere Rindals kunstsyn – måske en “øjenåbner”!

OM FILMEN

Medie: 8 mm smalfilm

Filmens varighed: ca. 25 min.

Filmens nuværende stand: Ikke for god.

Muligheder: Konvertering til DVD.